

ROOFDIER NUUS

Skerpioene van mediese belang in Suid Afrika

Skerpioene het 'n swak reputasie as gevolg van hulle steekpotensiaal. Alle skerpioene skei gif af, maar dis net 'n paar soorte wat vir die mens gevaaar inhoud. Meer as 90% van die verskillende soorte skerpioene wat in Suid-Afrika voorkom is relatief skadeloos. Meeste skerpioene woon onder rotse, in gate in die grond en onder boombas. Hulle skuil bedags en loop snags rond op soek na kos. Meeste steke word dan ook saans toegedien, gewoonlik aan die been of wanneer persone kaalvoet loop. Slegs enkele soorte kom in beboude gebiede in en om huise voor.

Skerpioengif

Die gifklier wat in die laaste segment aan die punt van die stert voorkom produseer die gif. Die gif word deur die skerp gifangel op die punt van die stert uitgeskei wanneer die spiere om die gifklier saamtrek. Die skerpioen steek sy slagoffer deur die gifangel voorwaarts voor die liggaam te beweeg. Enkele van die dikstertskerpioene het groot gifkliere en is in staat om hulle gif oor 'n afstand van tot n meter uit te sprei. Die gif van alle skerpioene is neurotoxisenes en dit kan die sentrale senuweestelsel van die slagoffer affekteer. Die gif veroorsaak gewoonlik kwaai brandpyn. Dit

bestaan uit gekompliseerde mengsels van proteïne, peptides en ensieme. Dit is 'n dik melkerige vloeistof wat vinnig uitdroog in die lug.

Skerpioensteke

Skerpioensteke kan op een van die volgende maniere toegedien word:

Deur op 'n skerpioen te trap wanneer daar saans buite rondloop word, sonder die beskerming van skoene.

Deur skoene of klere aan te trek waarin skerpioene skuil

Deur voorwerpe soos houtstompe te dra waarin skerpioene skuil

Deur op skerpioene te gaan lê wat in beddens beland wat bv deur troeteldiere van buite af ingedra word.

Skerpioene word in twee families verdeel naamlik die Scorpionidae en die Buthidae

Familie Scorpionidae- Skadelose Dunstertskerpioene

Hierdie groep skerpioene word as relatief skadeloos beskou vir die mens. Hulle word uitgeken aan hulle sterte wat DUN is en hulle knypers voor by die mond dele wat GROOT en

goed ontwikkel is. Hulle gebruik hul knypers eerder as hulle gifangels om prooi te dood. Hierdie skerpioene met die dun sterte en groot knypers behoort aan die familie Scorpoidae of dunstertskerpioene.

Die Scorpoidae kom wydverspreid dwarsoor die land voor. Hulle woon in gate, onder rotse en onder boombas.

Steeksymptome: Hulle steek nie sommer nie, en hou min gevaaer vir die mens in. Steek van hierdie skerpioene kan vergelyk word met 'n bysteek. Die ongemak kan soms 'n paar uur of langer as 'n dag duur. Daar mag swelling voorkom.

Familie Buthidae- Giftige Dikstertskerpioene

Meeste spesies van die familie Buthidae se steek is van mediese belang vir die mens.

Beskrywing: Hierdie skerpioene kan uitgeken word aan hul DIK sterte en groot gifkliere en angels, daarteenoor is hul knypers, voor by die mond dele gewoonlik smal en DUN. Onder die dikstertskerpioene kom daar verskillende soorte voor. Die Groot Dikstertskerpioene wat

behoort aan die genera Parabuthus en Buthotus is vir die mens gevaaerlike as die KLEINER DIKSTERTSKERPIOENE wat behoort aan die genera Uroplectus en Pseudolychas. Sterfgevalle as gevolg van skerpioensteek in Suid-Afrika wat deur die eerste groep, groot dikstertskerpioene toegedien word. Die kleiner soorte soos Uroplectus en Pseudolychas kom egter meer algemeen in huise voor en is verantwoordelik vir meeste steke in Suid-Afrika

Indien gesteek word deur 'n skerpioen is dit belangrik om dit te versamel vir 'n positiewe identifikasie deur dierkundiges en dit kan doktors help met om die regte behandeling toe te pas.

Bron: Skerpioene van Mediese belang in Suid-Afrika

Dr. Ansie Dippenaar-Schoeman, Navorsingsinstituut vir Plantbeskerming, Pretoria & Dr. Gerbus Müller, Toksikologie Afdeling, Mediese Skool, Tygerberg

foto deur © R Christiaan
Klip skerpioen (Hadogenus spiesies) wat gewoonlik tussen klip skeure gevind word. Dit hou baie min gevaaer in vir die mens die gif van die skerpioen is baie swak.

foto deur © R Christiaan
Meeste spesies van die familie Buthidae se steek is van mediese belang vir die mens as gevolg van die sterk gif en die mediese toestand van die persoon wat gesteek word.

foto deur © R Christiaan
Parabuthus capensis. Skerpioene eet 'n verskeidenheid van insekte, spinnekoppe, ander skerpioene, akkedisies, krieke en ook klein muise wat maklik gevang word asook huisdorpote

foto deur © R Christiaan
Parabuthus raudus gloei onderUV lig in die nag. Ongeveer 22 skerpioen spesies is endemies aan die sukkulente karoo. Die Rietveld is baie ryk aan skerpioene.

Neurotoksiene en sitotoksiene

In die natuur is daar verskeie reptiele, arachniede (spinnekoppe) en insekte wat giftig is. Sommige van hierdie diere produseer neurotoksiene. Neurotoksiene is gif wat werk op die senustsel, byvoorbeeld die gif van 'n Kaapse Kobra (Naja nivea) is neurotoxie van aard.

Dit tas liggaamlike funksies wat van die senustsel